Euroopan unionin
virallinen lehti

FI
C-sarja

C/2025/6697

12.12.2025

EUROOPAN KESKUSPANKIN LAUSUNTO,

annettu 7 päivänä marraskuuta 2025,

ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi tietojenvaihto-, avunanto- ja koulutusohjelman perustamisesta euron suojaamiseksi rahanväärennykseltä kaudeksi 2028–2034 (Perikles V -ohjelma) ja asetuksen (EU) 2021/840 kumoamisesta

(CON/2025/34)

(C/2025/6697)

Johdanto ja oikeusperusta

Euroopan keskuspankki (EKP) vastaanotti 8 päivänä lokakuuta 2025 Euroopan unionin neuvostolta ja 15 päivänä lokakuuta 2025 Euroopan parlamentilta pyynnön antaa lausunto ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi tietojenvaihtoa, avunantoa ja koulutusta koskevan toimintaohjelman perustamisesta euron suojaamiseksi rahanväärennykseltä kaudelle 2028-2034 (Perikles V -ohjelma) ja asetuksen (EU) 2021/840 kumoamisesta ([1]) (jäljempänä 'ehdotettu asetus').

EKP:n toimivalta antaa lausunto perustuu Euroopan unionin toiminnasta annetun sopimuksen 133 artiklaan, jonka mukaan Euroopan parlamentti ja neuvosto säätävät Euroopan keskuspankkia kuultuaan toimenpiteistä, jotka ovat tarpeen euron käytössä yhteisenä rahana, sanotun kuitenkaan rajoittamatta EKP:n toimivaltuuksia. Tämän lausunnon on antanut EKP:n neuvosto Euroopan keskuspankin työjärjestyksen 17.5 artiklan ensimmäisen virkkeen mukaisesti.

1. Yleiset huomiot

1.1 EKP toteaa, että ehdotetulla asetuksella korvataan nykyinen kautta 2021–2027 koskeva Perikles IV -ohjelma, joka perustettiin Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2021/840 ([2]). Perikles V -ohjelmaa sovelletaan vuodesta 2028 vuoteen 2034.

1.2 EKP toistaa jo aikaisemmin esittämänsä kannan, jonka mukaan Perikles-ohjelma on hyödyllinen lisä niille toimille, joita EKP, Europol ja kansalliset viranomaiset käyttävät eurosetelien ja -metallirahojen väärentämisen torjunnassa ([3]). EKP luottaa siihen, että Perikles V -ohjelmalla edistetään edelleen euroseteleiden ja -metallirahojen luotettavuuden säilyttämistä ja euron käyttöön yhteisenä rahana kohdistuvien mahdollisten uhkien torjuntaa.

1.3 EKP korostaa aktiivista osallistumistaan eurosetelien väärennösten torjumiseen. Erityisesti todetaan, että EKP kehittää setelien ulkoasua ja eurosetelien turvatekijöitä, joiden avulla suuri yleisö ja asiantuntijat voivat erottaa aidot setelit väärennetyistä ja jotka ennaltaehkäisevät väärentäjien toimintaa.

1.4 Ensimmäiset eurosetelisarjat otettiin käyttöön 1.1.2002. Toisen sarjan eli Europa-sarjan eurosetelit on otettu käyttöön vaiheittain vuodesta 2013. Ominaisuuksiltaan aiempaa parempien setelien käyttöönoton valmistelua varten EKP ja eurojärjestelmän kansalliset keskuspankit tarjoavat paljon informaatioita setelinkäsittelylaitteiden valmistajille ja toimittajille sekä liikepankeille, vähittäiskauppiaille ja muille tahoille, jotka käyttävät setelinkäsittelylaitteita tai käsittelevät rahaa päivittäin. Lisäksi EKP tarjoaa koulutusmateriaalia ja koulutusohjelmia rahaa

([1]) COM(2025) 462 final.

([2]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/840, annettu 20 päivänä toukokuuta 2021, tietojenvaihto-, avunanto- ja koulutusohjelman perustamisesta euron suojaamiseksi rahanväärennykseltä kaudeksi 2021–2027 (Perikles IV -ohjelma) ja asetuksen (EU) N:o 331/2014 kumoamisesta (EUVL L 186, 27.5.2021, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/840/oj).

([3]) Ks. Euroopan keskuspankin lausunto CON/2006/35, annettu 5 päivänä heinäkuuta 2006, Euroopan unionin neuvoston pyynnöstä kahdesta ehdotuksesta neuvoston päätöksiksi, jotka koskevat toimintaohjelmaa tietojenvaihdosta, avunannosta ja koulutuksesta euron suojaamiseksi rahanväärennykseltä (Perikles-ohjelma) (EUVL C 163, 14.7.2006, s. 7), 1 kohta; Euroopan keskuspankin lausunto CON/2012/17, annettu 2 päivänä maaliskuuta 2012, ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi tietojenvaihtoa, avunantoa ja koulutusta koskevan toimintaohjelman perustamisesta euron suojaamiseksi rahanväärennykseltä (Perikles 2020 -ohjelma) (EUVL C 137, 12.5.2012, s. 7), 1.1 kohta ja Euroopan keskuspankin lausunto CON/2018/35, annettu 16 päivänä elokuuta 2018, ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi tietojenvaihtoa, avunantoa ja koulutusta koskevan toimintaohjelman perustamisesta euron suojaamiseksi rahanväärennykseltä (Perikles IV -ohjelma) (EUVL C 378, 19.10.2018, s. 2), 1.2 kohta. Kaikki EKP:n lausunnot julkaistaan EUR-Lexissä.

ammattimaisesti käsittelevien koulutuksen täydentämiseksi. Lisäksi suurelle yleisölle annetaan tietoja setelien ulkoasusta ja turvatekijöistä ennen uuden setelisarjan käyttöönottoa. EKP valmistelee parhaillaan eurosetelien uutta sarjaa varmistaakseen, että setelit pysyvät turvallisina, tehokkaina ja kestävinä. Suunnitteluprosessissa ovat aktiivisesti mukana sekä suuri yleisö että asiantuntijat. Lopullisen päätöksen eurosetelien uusien sarjojen teemasta ja ulkoasusta tekee EKP:n neuvosto, ja eurosetelien uusien sarjojen käyttöönottopäivästä päätetään myöhemmin.

1.5 Lisäksi EKP tutkii rahanväärennösten tutkimuskeskuksessaan euroseteleiden väärennösten uusia tyyppejä ja käyttää hankkimiaan tietoja lainvalvontaviranomaisten neuvontaan. Rahanväärennösten tutkimuskeskus koordinoi kaikkien tiedossa olevien väärennettyjä euroja koskevien teknisten tietojen ja tilastotietojen levittämistä kaikille asianomaisille osapuolille.

1.6 Väärentäjät käyttävät muiden tekniikoiden ohella monenlaisia digitaalisia kuvantamislaitteita ja -ohjelmistoja. Kansainvälinen Central Bank Counterfeit Deterrence Group (CBCDG), jonka jäsenenä EKP on, tukee ja käyttää väärentämisentorjuntajärjestelmän (CDS) kaltaisia teknologioita, joilla estetään suojattujen seteleiden kuvien käsittely ja tulostaminen tietokoneelta.

1.7 EKP on samaa mieltä siitä, että uusien väärentämisuhkien torjumiseen on kiinnitettävä jatkuvaa huomiota. EKP suhtautuu näin ollen myönteisesti siihen, että Perikles V -ohjelmalla pyritään torjumaan digitaaliseen euroon kohdistuvia potentiaalisia uhkia, jos se lasketaan liikkeeseen tulevaisuudessa, ja säilyttämään eurovaluutan luotettavuus sen kaikissa muodoissa. EKP on myös tyytyväinen siihen, että sekä tekoälyn aiheuttamat uhkat että sen tarjoamat mahdollisuudet tutkimustarkoituksiin otetaan huomioon ohjelman tavoitteissa. Rahoituskelpoisten toimien kattavuudessa olisi otettava huomioon näiden alojen mahdollinen tuleva kehitys.

2. **Erityiset huomiot**

2.1 Ehdotetun asetuksen otsikkoa ja 1 artiklaa olisi laajennettava siten, että niihin sisällytetään viittaus muihin mahdollisiin uhkiin uusien – muun muassa digitaaliseen euroon liittyvien – kehityskulkujen huomioon ottamiseksi ehdotetun asetuksen johdanto-osan 12 kappaleen, 2 artiklan 2 kohdan ja sen liitteen mukaisesti.

2.2 Ehdotetun asetuksen 7 artiklan mukaan Perikles V -ohjelma toteutetaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509 ([4]) mukaisesti joko suorassa hallinnoinnissa tai välillisessä hallinnoinnissa kyseisen asetuksen 62 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettujen yhteisöjen kanssa. Asetusehdotuksen perustelujen mukaan Perikles V -ohjelman on katsottu olevan EKP:n ja Europolin tekemiin aloitteisiin nähden täydentävä ja niiden kanssa johdonmukainen. Sen vuoksi on olennaisen tärkeää varmistaa johdonmukaisuus ja välttää tarpeetonta päällekkäisyyttä muiden toimivaltaisten elinten – erityisesti EKP:n ja Europolin – toteuttamien, setelien ja metallirahojen väärentämiseen liittyvien toimenpiteiden kanssa. Tästä syystä komission olisi Perikles V -ohjelmassa rahoituskelpoisia toimia toteuttaessaan tarkasteltava EKP:n ja Europolin nykyisiä ja suunniteltuja toimia, jotka koskevat yhteiseen rahaan kohdistuvia uhkia, kuten väärennöksiä ja niihin liittyviä petoksia, mukaan lukien väärennettyjen setelien valmistus ja jakelu. Tämä on johdonmukaista asetuksen (EU) 2021/840 4 artiklan 2 kohdan kanssa, joka ehdotetulla asetuksella kumottaisiin. EKP kehottaa komissiota käyttämään täysimääräisesti hyväkseen EKP:n kokemuksen euroseteleitä koskevan koulutuksen järjestäjänä ja tiedonantajana sekä varmistamaan, että ehdotetussa asetuksessa varmistetaan EKP:n täysimääräinen osallistuminen näiltä osin.

2.3 Lisäksi EKP viittaa Perikles V -ohjelman sidosryhmien hyvin toimivaan yhteistyöhön ja toistaa näkemyksensä, jonka mukaan olisi hyödyllistä, jos komissio toimisi yhteistyössä EKP:n ja Europolin kanssa ja ottaisi ne mukaan Perikles V -ohjelmasta rahoitettavia toimia koskevissa päätöksissä, erityisesti aloitteiden yhteistä tarkastelua varten. Näin vältettäisiin mahdolliset päällekkäisyydet Perikles V -ohjelman, muiden asiaankuuluvien ohjelmien ja EKP:n koulutustoimien välillä ([5]). Tällainen yhteistyö edesauttaisi myös yhtenäisen strategian soveltamista euron

([4]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU, Euratom) 2024/2509, annettu 23 päivänä syyskuuta 2024, unionin yleiseen talousarvioon sovellettavista varainhoitosäännöistä (EUVL L, 2024/2509, 26.9.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj).

([5]) Ks. Euroopan keskuspankin lausunto CON/2005/22, annettu 21 päivänä kesäkuuta 2005, Euroopan unionin neuvoston pyynnöstä koskien kahta ehdotusta neuvoston päätökseksi tietojenvaihtoa, avunantoa ja koulutusta koskevaksi toimintaohjelmaksi euron suojaamiseksi rahanväärennykseltä (Perikles-ohjelma) (EUVL C 161, 1.7.2005, s. 11), 8 kohta; lausunto CON/2006/35, 2.2 kohta; lausunto CON/2012/17, 2.4 kohta ja lausunto CON/2018/35, 2.2 kohta.

suojaamiseksi rahanväärennöksiltä ja niihin liittyviltä petoksilta. Näin ollen ehdotetun asetuksen 8 artiklan 1 kohtaa olisi muutettava siten, että siinä säädettäisiin tärkeimpien tahojen, EKP ja Europol mukaan luettuina, kuulemisesta etukäteen toimista, jotka aiotaan toteuttaa. Komission olisi annettava EKP:lle riittävästi aikaa tutustua asiakirjoihin, jotka koskevat ehdotetun asetuksen 8 artiklan 1 kohdan ja liitteessä olevan 1 ja 3 kohdan mukaisesti toteutettavia toimia ([6]).

2.4 Ehdotetun asetuksen 4 artiklan 2 kohtaa olisi myös muutettava siten, että siinä säädetään keskeisten asiaan liittyvien osapuolten, kuten EKP:n ja Europolin, ennakkokuulemisesta, kun komissio ottaa käyttöön lisävaroja asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509 mukaisesti, joko suorassa hallinnoinnissa tai välillisessä hallinnoinnissa kyseisen asetuksen 62 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettujen yhteisöjen kanssa.

2.5 EKP painottaa että 1) EKP olisi syytä ottaa säännöllisesti mukaan väliarviointiraporttien laatimistyöhön ottaen huomioon sen toteuttamat toimet ja aktiivisen roolin rahanväärennösten ja niihin liittyvien petosten torjunnan alalla, 2) on tarpeen sisällyttää arviointiraportteihin ja tiedonantoihin asianmukaisesti sellaisten tahojen palaute, jotka osallistuvat aktiivisesti asianomaisiin toimiin komission ohella, 3) EKP:lle olisi jatkossa annettava tietoja ohjelmasta säännöllisesti ja 4) EKP:tä on tarpeen kuulla ennen kuin hyväksytään mahdollisia delegoituja säädöksiä kehyksen seurantaa ja arviointia koskevien säännösten laatimiseksi. Tältä osin EKP huomauttaa myös, että perussopimuksen 133 artiklan mukaan EKP:tä on kuultava ennen sellaisten toimenpiteiden vahvistamista, jotka ovat tarpeen euron käytössä yhteisenä valuuttana. Tämä velvoite ei rajoitu ainoastaan ehdotettuun asetukseen, vaan se koskee myös delegoituja säädöksiä perussäädöksessä tarkoitetuilla toimialoilla. EKP:tä kuullaan ehdotetusta asetuksesta perussopimuksen 133 artiklan nojalla, ja näin ollen EKP:tä olisi kuultava myös täytäntöönpanotoimiin liittyvistä delegoiduista säädöksistä ennen niiden hyväksymistä, koska ne ovat euron väärentämisen ja siihen liittyvien petosten torjunnan edellyttämiä toimenpiteitä ja näin ollen ne tarpeen euron käytössä yhteisenä rahana.

2.6 Mitä tulee ehdotetun asetuksen 8 artiklan 5 kohdassa tarkoitettuihin toimiin, jotka sisältyvät ehdotetun asetuksen liitteessä olevaan 1 ja 2 kohtaan, EKP ehdottaa yhteisiä toimia, jotka koskevat väärennettyjen setelien ja metallirahojen valmistusta euroalueen ulkopuolella ja niiden jakelua euroalueella. Ehdotetun asetuksen perusteluissa todetaan, että vaikka vuosittain havaittujen väärennettyjen euroseteleiden keskimääräinen määrä on edelleen hallinnassa, jatkuva valppaus on kuitenkin tarpeen, mistä kertovat korkealaatuisten väärennettyjen eurojen ja turvatekijöiden lisääntyvä tarjonta internetissä ja pimeässä verkossa, setelijäljitelmien esiintyminen ja esimerkiksi Turkkiin ja Kiinaan perustetut väärentämiskeskukset.

Niiltä osin kuin EKP suosittaa asetusehdotusta muutettavaksi, tarkat muutosehdotukset perusteluineen on esitetty teknisessä työasiakirjassa. Tekninen työasiakirja on luettavissa englanninkielisenä EUR-Lex-verkkosivustolla.

Tehty Frankfurt am Mainissa 7 päivänä marraskuuta 2025.

EKP:n puheenjohtaja
Christine LAGARDE

([6]) Ks. lausunto CON/2012/17, 2.5 kohta ja lausunto CON/2018/35, 2.2 kohta.